

Application of Beliefs and Innovations to Support Cultural Tourism Policy in the COVID - 19 Situation in the Northeastern Region

Boonpeng Sittivongsa^{1*} Kanokon Boonmee¹ Chaiyan Khunrak¹
and Sompong Suwannaphuma²

¹Northeastern University, Thailand

²Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: boonpeng.sit@neu.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the level of application of beliefs and innovations to support cultural tourism policy in the COVID-19 situation, 2) to study factors affecting the application of beliefs and innovations to support policies. Cultural tourism in the COVID-19 situation, and 3) to study guidelines for applying beliefs and innovations to support cultural tourism policy in the COVID-19 situation in the Northeastern region. This study is mixed methods research. The sample group consisted of 400 voters in the Northeastern region. The group of informants consisted of 20 government officials and local government officials. The research tools used were questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis include frequencies, percentages, multiple regression analysis and descriptive analysis. The results of the research found that 1) The overall level of application of beliefs and innovations to support cultural tourism policies in the COVID-19 situation is at a moderate level. 2) Factors affecting the application of beliefs and innovations to support cultural tourism policies in the COVID-19 situation include the role of the Synod (X4), the role of the abbot (X5), and the role of the local sector (X2), respectively. And 3) there should be communication to create awareness of the process in the policy-making process in decision-making. Setting guidelines for solving problems Preparation of draft policies and recommendations for policy implementation strategies there is clarification in awareness of the application of beliefs and innovations to support creative tourism policies. And there is integration between agencies that implement policies together continuously and regularly. There are clarifications and meetings held create an understanding of the application of beliefs and innovations and understanding how to evaluate and monitor policies this will be useful in analyzing and evaluating policies in line with the increasingly complex dynamics of the current situation.

Keywords: Application of Beliefs, Innovation, Cultural Tourism Policy

การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บุญเพ็ง สิทธิวิชา^{1*} กนกอร บุญมี¹ ชัยยันต์ คุณรักษ์¹ และ สมปอง สุวรรณภุมมา²

¹มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

²มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: boonpeng.sit@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ได้แก่ บทบาทเอกรสมาคม (X4) บทบาทเจ้าอาวาส (X5) และบทบาทภาคของท้องถิ่น (X2) ตามลำดับ และ 3) ควรมีการสื่อสารให้มีการรับรู้ถึงกระบวนการในขั้นตอนการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจ การวางแผนงานในการแก้ไขปัญหา การจัดทำร่างนโยบายเสนอแนะกลยุทธ์ในการดำเนินนโยบาย มีการชี้แจงในการรับรู้ในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมีการชี้แจงจัดประชุม สร้างความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม และการทำความเข้าใจในการประเมินและติดตามนโยบาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้วิเคราะห์ประเมินผลนโยบายได้อย่างสอดคล้องกับพลวัตที่ทวีความซับซ้อนในสถานการณ์ปัจจุบัน

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อ, นวัตกรรม, นโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บทนำ

ประเทศไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ของชนชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีอิทธิพลครอบคลุมวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในทุกๆ ด้าน คือ มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านขนบธรรมเนียม ศิลปกรรมและวรรณกรรม ตลอดจนการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมไทยจนพระพุทธศาสนาได้เข้ามกลืนสนิทอยู่ในชีวิตจิตใจของคนไทยถึงขั้นที่ว่าพระพุทธศาสนาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับความเป็นไทย นั้นจึงบ่งบอกได้ว่าศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมอย่างหนึ่งในหลายสถาบัน และเป็นองค์ประกอบของสังคมที่สำคัญอย่างยิ่งที่มีอิทธิพลในการจัดระเบียบสังคมให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมและจริยธรรม เพื่อให้สังคมเป็นอยู่อย่างมีระบบเป็นระเบียบเรียบร้อย ดั่งงาม สงบสุข (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2557) อย่างไรก็ตามพระพุทธศาสนาเป็น

ศาสนาประจำชาติไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย “มีรากฐานที่สำคัญมาจากพระพุทธศาสนาจนกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นมรดกล้ำค่าคู่บ้านคู่เมือง” เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่ได้รับเอาแนวความคิดและวัฒนธรรมของศาสนาอินเดียเข้ามาประพติดปฏิบัติเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาซึ่งถือได้ว่าเป็นรากฐานของสังคมไทย พระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อระบบแนวความคิดและพฤติกรรมของคนไทยอย่างลึกซึ้ง สังคมโลกในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการพัฒนาทางด้านวัตถุนิยมที่มีความจำเป็นทั้งยังส่งผลให้นานาประเทศเกิดการแข่งขันในระดับที่สูงขึ้นทุกวัน จึงทำให้เกิดการละเลยการพัฒนาคุณค่าทางด้านจิตใจประกอบกับประชาชนมีความพัฒนาไปอย่างไม่มียึดจำกัด ทั้งในด้านการเมืองและความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมรวมถึงวัฒนธรรมประจำชาติของประเทศ จึงส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งการท่องเที่ยวที่มีผลพวงมาจากปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยที่ประชากรในแต่ละประเทศประสบนั้นคือ โควิด - 19 ที่นับวันส่อเค้าไปในทิศทางที่รุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งที่แต่ละประเทศได้มีการป้องกันและมีการมาตรการในการควบคุมที่เข้มงวดปัจจุบันยังทวีความรุนแรงมากขึ้นในแต่ละประเทศ (ปิยธิดา เทพวงศ์, 2560)

แนวคิดและนโยบายของภาครัฐกลายมาเป็นยุทธศาสตร์จังหวัด พบว่า สิ่งที่มีความสำคัญและมีส่วนในการพัฒนาจังหวัดและส่งเสริมชุมชน คือการสร้างรายได้ให้กับชุมชนในการพึ่งพาตนเองได้และอำนาจหน้าที่ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (กรมการท่องเที่ยว, 2560) แต่เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นสิ่งสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาลและมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องและเกิดเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลายหน่วยงานของไทยกำลังให้ความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการอนุรักษ์จารีต ประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ่งบอกถึงการรับรู้ในความเชื่อและวัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น อีกทั้งความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ของประเทศไทย (ณัฐพร มณีโรจน์, 2560)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในระดับสูง มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้กำลังได้รับความสนใจอย่างมาก ซึ่งตามประวัติศาสตร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี นอกจากนี้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในแต่ละจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม และกราบไหว้สักการบูชาอย่างไม่ขาดสาย เช่น พระธาตุพนม พระธาตุเชิงชุม พระธาตุนาคูน พระธาตุขามแก่น และพระธาตุศรีสองรัก จากในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผ่านมาทำให้เกิดปัญหาต่อนักท่องเที่ยวอย่างมาและทำให้รายได้ในแต่ละจังหวัดลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งเกิดปัญหาต่อระบบการหมุนเวียนของเงินที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายใช้ในแต่ละจังหวัด สังคมโลกาภิวัตน์สารสนเทศจากสถานการณ์โควิด - 19 สื่อต่างๆ ได้เกิดการห่างเหินพระพุทธศาสนาของประชาชนในสังคมไทย แต่ศรัทธาความเชื่อในหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติตนของพุทธบริษัทและการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนอันเป็นเครื่องมือสำคัญในการกล่อมเกลาจิตใจของพุทธศาสนิกชนสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ยังไม่คลายความเสื่อมคลาย จากสถานการณ์โควิด - 19 ที่ทุกวันนี้ไม่ค่อยมีความรุนแรงเท่าไรแต่ยังกระทบต่อปัญหาการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ นั้นจึงทำให้ภาคการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยการประยุกต์หลักความเชื่อและนวัตกรรรมยังมีบทบาทมากยิ่งขึ้นจากการที่กำลังเผชิญกับวิกฤต

ความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมจริยธรรมและมีแนวโน้มเป็นสังคมปัจเจกมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่ส่งผลให้พุทธบริษัทละเลยการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางแห่งพุทธส่งผลให้สถาบันทางสังคมมีแนวโน้มอ่อนแอขาดความไว้วางใจเชื่อใจและการมีส่วนร่วมทางสังคม ขาดการเอื้อเฟื้อ เอื้ออาทร การใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาตามหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนามีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้มีความมีคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมเสื่อมถอย ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อความมีระบบเป็นระเบียบเรียบร้อย ดึงงาม และสงบสุข ก่อให้เกิดการขาดเสถียรภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในอนาคต และความสัมพันธ์กับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสิทธิในชีวิต สิทธิในร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน และรวมทั้งสิทธิอื่นๆ ที่มีผลโดยตรงต่อรัฐ (บุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ, 2563)

จากปัญหาการท้องเที้ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาเท่าที่ควร โดยต้องอาศัยการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมและปัจจัยหลายๆ ด้าน อีกทั้งแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเข้ามาแก้ไขปัญหา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท้องเที้ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท้องเที้ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท้องเที้ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 และ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท้องเที้ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการบริหารจัดการการท้องเที้ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกันกับภาคีเครือข่าย อันเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท้องเที้ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท้องเที้ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท้องเที้ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 17,705,727 คน เพราะใช้กลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป (ข้อมูลจาก สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นประจำจังหวัด ณ วันที่ 17 พฤษภาคม 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 17,705,727 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครบถ้วน ครอบคลุมและคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) โดยแยกเป็นสัดส่วนรายจังหวัดเท่าๆ กัน ดังนั้นนครราชสีมา จำนวน

20 คน, อุบลราชธานี จำนวน 20 คน, ขอนแก่น จำนวน 20 คน, บุรีรัมย์ จำนวน 20 คน, อุตรธานี จำนวน 20 คน, ศรีสะเกษ จำนวน 20 คน, สุรินทร์ จำนวน 20 คน, ร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน, สกลนคร จำนวน 20 คน, ชัยภูมิ จำนวน 20 คน, กาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน, มหาสารคาม จำนวน 20 คน, นครพนม จำนวน 20 คน, เลย จำนวน 20 คน, ยโสธร จำนวน 20 คน, หนองคาย จำนวน 20 คน, หนองบัวลำภู จำนวน 20 คน, บึงกาฬ จำนวน 20 คน, อำนาจเจริญ จำนวน 20 คน, และมุกดาหาร จำนวน 20 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น จำนวน 2 กลุ่มๆ ละ 10 คน รวมจำนวน 20 คน โดยจังหวัดละ 1 คน จากจังหวัดนครราชสีมา, อุบลราชธานี, ขอนแก่น, บุรีรัมย์, อุตรธานี, ศรีสะเกษ, สุรินทร์, ร้อยเอ็ด, สกลนคร, ชัยภูมิ, กาฬสินธุ์, มหาสารคาม, นครพนม, เลย, ยโสธร, หนองคาย, หนองบัวลำภู, บึงกาฬ, อำนาจเจริญ, และมุกดาหาร ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ)

ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระกบความเชื่อมั่น 0.882 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

2.2 แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ)

แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ต้องคความรู้เกี่ยวกับข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสะดวกในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา และปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

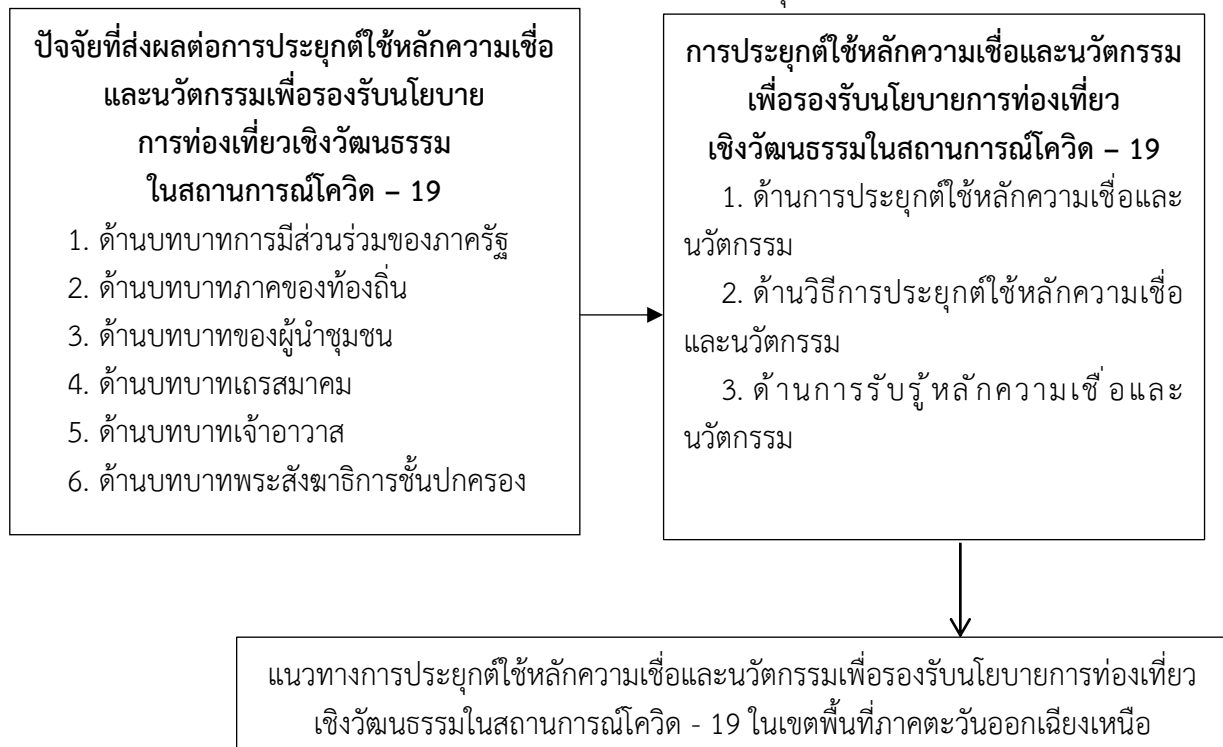
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล

2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรณข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปกรอบแนวคิดดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม	3.29	0.16	ปานกลาง
ด้านวิธีการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม	3.03	0.31	ปานกลาง
ด้านการรับรู้หลักความเชื่อและนวัตกรรม	3.04	0.52	ปานกลาง
รวม	3.12	0.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.28) โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.16) ด้านการรับรู้หลักความเชื่อและนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.52) และด้านวิธีการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.31) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปดังตารางที่ 2 และ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ	3.10	0.33	ปานกลาง
ด้านบทบาทภาคของท้องถิ่น	3.07	0.21	ปานกลาง
ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน	3.04	0.74	ปานกลาง
ด้านบทบาทเกษตรกร	3.02	0.40	ปานกลาง
ด้านบทบาทเจ้าอาวาส	3.05	0.70	ปานกลาง
ด้านบทบาทพระสงฆ์ในการขึ้นปกครอง	3.03	0.22	ปานกลาง
รวม	3.01	0.22	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.22) โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.33) ด้านบทบาทภาคของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.21) ด้านบทบาทเจ้าอาวาส ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.70) ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.74) ด้านบทบาทพระสงฆ์ภิกษุชั้นปกครอง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.22) และด้านบทบาทเกษตรกร ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.121	.076		14.667	.000	.971	1.271
ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ (X_1)	.111	.039	.096	2.850	.275	.188	.035
ด้านบทบาทภาคของท้องถิ่น (X_2)	.206	.064	.830	17.053	.000*	1.209	.959
ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน (X_3)	.025	.031	.024	.805	.421	-.036	.085
ด้านบทบาทเกษตรกร (X_4)	.403	.053	1.039	23.923	.000*	1.160	1.367
ด้านบทบาทเจ้าอาวาส (X_5)	.217	.048	.179	6.392	.000*	.214	.405
ด้านบทบาทพระสงฆ์ภิกษุชั้นปกครอง (X_6)	.472	.036	.258	2.643	.428	1.601	1.478
SE _{Est} = ±.22806 R = .968; R ² = .968; Adj. R ² = .968; F = 1023.253; p-value = 0.01							

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ด้านบทบาทเกษตรกร (X_4) ด้านบทบาทเจ้าอาวาส (X_5) และด้านบทบาทภาคของท้องถิ่น (X_2) ตามลำดับ โดยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถทำนายโดยรวมทุกด้านเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้ร้อยละ 96.8 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในคะแนนมาตรฐาน $Y = 1.039X_4 + .179X_5 + .830X_2$

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่า ควรมีการสื่อสารให้มีการรับรู้ถึงกระบวนการในขั้นตอนการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจ การวางแผนงานในการแก้ไขปัญหา การจัดทำร่างนโยบายเสนอแนะกลยุทธ์ในการดำเนินนโยบาย มีการชี้แจงในการรับรู้ในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมีการชี้แจงจัดประชุม สร้างความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม และการทำความเข้าใจในการประเมินและติดตาม

บาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้วิเคราะห์ประเมินผลนโยบายได้อย่างสอดคล้องกับพลวัตที่ทวีความซับซ้อนในสถานการณ์ปัจจุบัน

อภิปรายผล

ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 ยังไม่เข้าถึงกระบวนการหรือการรับรู้ในแนวทางของการส่งเสริมหรือการปฏิบัติของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ ชัยพิบูลย์ (2550) การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนอยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการการมีส่วนร่วมทุกด้านอยู่ในระดับมากในทุกด้าน แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร ยางประยงค์ และ ศศิธร สุวรรณรัตน์ (2564) การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม:กรณีศึกษาย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม:กรณีศึกษาย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา ในภาพรวมอยู่ที่ระดับปานกลาง และ พบว่า จุดแข็งด้านพื้นที่ คือ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านจุดอ่อน คือ การตั้งราคาสินค้าและบริการที่ไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง ด้านโอกาส คือ กระแสความนิยมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ และด้านอุปสรรค คือ ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังไม่ส่งผลในระดับมากหรือมากที่สุดเป็นเพราะด้านต่างๆ ยังเพิ่มบทบาทหน้าที่ให้มากกว่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติศักดิ์ คุ่มวงศ์ (2555) ได้ให้แนวทางการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจในสังคม การพัฒนา การท่องเที่ยวจะต้องขึ้นอยู่กับจุดประสงค์และความต้องการของชุมชน การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ทางด้านการท่องเที่ยว ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เงินทุนและแรงงาน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและงานเทศกาลที่จัดขึ้น กิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์วิถีชีวิตความเป็นอยู่และสภาพทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น และพยายามขจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนให้เรียบร้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นฤทัย คงทอง สุวานามวงศ์ (2559) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 1) การมีจิตสำนึกของประชาชนในฐานะเจ้าบ้านและจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว 2) การประสานงานและความร่วมมือ 3) การสนับสนุนของภาครัฐในท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ภาวะผู้นำชุมชน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ด้านบทบาทและสมาคม ด้านบทบาทเจ้าอาวาส และด้านบทบาทภาคของท้องถิ่น ตามลำดับ อาจเป็นเพราะทั้ง 3 ด้านมีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมาก เพราะบทบาทแต่ละด้านความเป็นไปได้ในการใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี การศึกษาด้านความเชื่อและนวัตกรรม แล้วพบว่า ทั้งบทบาทและสมาคม บทบาทเจ้าอาวาส และบทบาทท้องถิ่นไม่ได้ส่งผลต่อ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงจะนำมาอ้างอิงได้ว่าไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธมน ภมรานนท์ (2562) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยสามารถนำไปช่วยปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถนำเสนอ รูปแบบการจัดแสดงและกิจกรรมให้แปลกใหม่น่าสนใจ รวมถึงปรับปรุงเพิ่มด้านการบริการให้สามารถเป็นประโยชน์ต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่อื่นๆ เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสารโชค ธนะนุติ และชนัด เผ่าพันธุ์ดี (2565) ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตำบลบางขุนไทร โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านผู้นำชุมชน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม ชุมชน และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน ตามลำดับ โดยทั้ง 3 ด้านนี้ส่งผลโดยผู้นำชุมชนมีมากที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน มีการสนับสนุนอย่างเห็นได้ชัดเจน

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ควรมีการสื่อสารให้มีการรับรู้ถึงกระบวนการในขั้นตอนการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจ การวางแผนในการแก้ไขปัญหา การจัดทำร่างนโยบายเสนอแนะกลยุทธ์ในการดำเนินนโยบาย มีการชี้แจงในการรับรู้ในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมีการชี้แจงจัดประชุม สร้างความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม และการทำความเข้าใจในการประเมินและติดตามนโยบาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้วิเคราะห์ประเมินผลนโยบายได้อย่างสอดคล้องกับพลวัตที่ทวีความซับซ้อนในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา วงศ์เจริญชัยกุล (2561) การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอมือง จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอมือง จังหวัดอุทัยธานีพัฒนาให้เป็นเมืองที่รักษาความเป็นมรดกของท้องถิ่นไว้ส่งเสริมงานประเพณีที่ขึ้นชื่อของแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอมืองจนถึงจังหวัดเพื่อสร้างจุดสนใจ ช่วยกันสร้างวัฒนธรรมที่มีอยู่แต่ เดิมให้มีความโดดเด่นเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลายเข้าถึงง่าย โดยการร่วมมือทั้งภาครัฐองค์การภาคเอกชนและคนในท้องถิ่น ส่งเสริมสินค้า OTOP เป็นสินค้าหลักเพื่อเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สมบูรณ์และยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรภพ วงศ์รอด (2557) แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนวัฒนธรรม ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นหาศักยภาพ การระดมความคิดการจัดตั้งคณะทำงาน การประสานร่วมมือกับเครือข่ายเชิงพื้นที่และ เชิงประเด็น มีการจัดระบบข้อมูลข่าวสาร การจัดการทรัพยากร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรม จัดระบบข้อมูลด้านวัฒนธรรมพื้นบ้าน การจัดตั้งกองทุนชุมชนวัฒนธรรม การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในชุมชน

สรุปผลการวิจัย

การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 คือ การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม การรับรู้หลักความเชื่อและนวัตกรรม และด้านวิธีการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม ส่วนปัจจัยการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับ

นโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด - 19 ได้แก่ ด้านบทบาทเอกรสมาคม ด้านบทบาทเจ้าอาวาส และด้านบทบาทภาคของท้องถิ่น และ 1) มีการสื่อสารให้มีการรับรู้ถึงกระบวนการในขั้นตอนการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจ 2) มีการวางแผนทางในการแก้ไขปัญหา 3) มีการจัดทำร่างนโยบายเสนอแนะกลยุทธ์ในการดำเนินนโยบาย 4) มีการชี้แจงในการรับรู้ในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม 5) มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 6) มีการชี้แจงจัดประชุม สร้างความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม และ 7) มีการทำความเข้าใจในการประเมินและติดตามนโยบาย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการนำไปใช้วิเคราะห์ประเมินผลนโยบาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม หรือการประยุกต์ใช้ที่มีภาคีเครือข่าย หรือหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดกับกลุ่มนักท่องเที่ยวกว่าหน่วยงานอื่น ซึ่งพร้อมที่จะช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินนโยบายของทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เอกรสมาคม ควรมีบทบาทในเรื่องของการนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างจริงจัง เพื่อสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 เจ้าอาวาส ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและเป็นการสร้างรายได้ในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ท้องถิ่น ควรเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนในกระบวนการต่างๆ ที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการประชาสัมพันธ์นโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาในเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ถึงรูปแบบวิธีการ และนำแบบแผนที่มีโครงสร้าง ที่ชัดเจน ประกอบกับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานการณ์โควิด-19 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งองค์กรท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเครือข่ายต่างๆ อย่างมีแบบแผน โครงสร้างตามนโยบายสาธารณะที่รัฐกำหนด และสามารถเข้าถึงการบริการของนักท่องเที่ยวประชาชนในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. (2560). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: พิมพ์ บลิว ปริ้นต์.

กัลยา วาณิชบัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.

กิตติศักดิ์ คุ่มวงษ์. (2555). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนวัดบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. (ศิลปศาสตรมหา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).

- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย, 13(2), 25-46.
- บุญเพ็ง สิทธิวงษา. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 9(2), 636-646.
- ประภาพร ยางประยงค์ และศศิธร สุวรรณรัตน์ (2564) การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา. Journal of Social Science and Humanities Research in Asia, 27(3), 87-110.
- ประสารโชค ฐานะนุติ และชนิด เผ่าพันธุ์ดี. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University, 12(1) 39-45.
- ปิ่นฤทัย คงทอง และสุวารี นามวงศ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 12(2), 1-32.
- ปิยธิดา เทพวงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการให้บริการสารสนเทศที่สนับสนุนการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย : กรณีศึกษาห้องสมุดคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2557). พระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทธมน ภมรานนท์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).
- วรภพ วงศ์รอด. (2557). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 9(26), 13-28.
- สมเกียรติ ชัยพิบูลย์. (2550). การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร (รายงานวิจัย). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุกัญญา วงศ์เจริญชัยกุล. (2561). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. (3rd Ed.). New York: Harper & Row.

